

Temel Hak ve Özgürlükler Ertelenemez...

Yargı kararlarına herkesin saygı göstermesini istiyoruz. Bunu en çok yargıçlar istiyorlar. Bunun için önce mahkemelerin, en yüksek yargı organının kararlarına saygılı olması gerekmez mi? Mahkemelerin herkesten önce temel haklar ve özgürlüklere saygılı olması gerekmez mi?

Mehmet Alev COŞKUN

Anayasa Mahkemesi, terör örgütlü suçlarda tutukluluk süresini on yıla kadar uzatan Terörle Mücadele Kanunu'nun (TMK) 10. maddesinin 5'inci fıkrasını anayasaya aykırı bularak iptal etti.

Anayasa Mahkemesi üstelik bu iptal kararını oybirliği ile verdi.

Meclis'in bu konuda yeni düzenleme yapması için de 1 yıllık bir süre tanıdı.

Burada önemli olan nokta 10 yıl tutukluluk süresinin iptal edilmesidir. Yeni düzenleme yapılması için, Meclis'e bir yıllık bir süre verilmesi, tamamen usul hukukuna dayanan bir husustur.

Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararı bağlayıcı bir karardır. Bütün devlet organlarının ve özellikle bütün mahkemelerin **"mutlak riayet etmeleri"** gereken bir karardır. Hukukun üstünlüğü evrensel ilkesinin gereği olarak bütün mahkemelerin vakit geçirmeden, savsaklamadan bu kararın gereğini yapmaları gerekir.

Kaldı ki Anayasa Mahkemesi'nin kararı kişinin temel hak ve özgürlüklerini ilgilendiriyor. Temel hak ve özgürlüklerde bir erteleme söz konusu olamaz.

Anayasa Mahkemesi'nin kararının temeli nedir? Anayasa Mahkemesi evrensel hukukun temel kuralı olan, adil yargılamanın temel esası olan **"makul sürede yargılama-**

yı sonlandırma" ilkesini kabul etmiştir. On yıllık tutukluluk süresi, **"makul sürede yargılamayı sonlandırma"** ilkesi ile bağdaşmıyordu.

Ne yazık ki geçen cuma günü (12.07.2013) İstanbul 13. Ceza Mahkemesi, **"Anayasa Mahkemesi'nin iptal kararının Resmi Gazete'de yayımlanması veya Resmi Gazete'de yayımlanacak gerekçe ile yürürlüğe gireceği"** gerekçesiyle TMK 10. madde 5. fıkrasının halen yürürlükte olduğu kararını vermiştir. Bu karar hukukun sakattır.

Anayasa Mahkemesi Başkanı iptal kararını kamuoyuna açıklamıştır. TMK'nin 10. maddesinin 5. fıkrasının iptal edildiğini, tüm yazılı ve görsel basınla kamuoyuna kuşkuya yer vermeyecek biçimde duyurmuştur. Kararın Resmi Gazete'de yayımlanmasının beklenmeden uygulanmasının doğru olacağını da açıkça belirtmiştir. Yargıçların, gerekçeli kararı beklemelerine gerek olmadığı, yargıçların tahliye kararı verebileceklerini de açıkça söylemiştir.

Anayasa Mahkemesi kararında belirtilen 1 yıllık süre, iptal edilen yasanın düzenlenmesi ile ilgilidir. Tam olarak usulle ilgilidir. Kaldı ki Meclis'in yapacağı düzenleme hiçbir biçimde Anayasa Mahkemesi'nin bu kararına aykırı bir düzenleme olmayacaktır, ola-

mayacaktır.

Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal kararı bir boşluk da doğurmuyor. Anayasa Mahkemesi on yıllık tutukluluğun **"makul ve adil olmadığını"** belirtiyor. TMK'nin 10. maddesinin 5. fıkrası, Ceza Muhakemeleri Kanunu (CMK) 102. maddesinde yer alan 5 yıllık tutukluluk süresini iki katına çıkaran bir **"istisna"** maddeydi. Anayasa Mahkemesi'nin bu iptal kararıyla aslında bu **"istisna"** (kural dışılık) kaldırılıyor, CMK'nin 102. maddesi genel kural olarak uygulamada kalıyor.

TMK'nin 10. madde 5. fıkrasında düzenlenen 10 yıllık tutukluluk durumunun iptal edilmesiyle bu fıkraya **"hukuksal gücünü"** ve **"meşruiyetini yitirmiş"** oluyor.

Bunun tek anlamı vardır; Türk hukuk sisteminde, hangi suçtan olursa olsun bir kişi artık ancak 5 yıl tutuklu kalabilecektir. Bu durum çok açıktır ve yoruma **"müsaait"** değildir. Kaldı ki yukarıda belirttiğimiz gibi, konu kişinin temel hak ve özgürlüğünü ilgilendirdiği için bir erteleme de söz konusu olmamalıdır.

Hukuk devleti olmak, hukuka bağlı demokrasi olmak kolay değildir. Bu üstün değerler hukukun üstünlüğü ilkesine bağlılıkla gerçekleşir. Hukukun üstünlüğünün sağlanması ilk önce ve en önce mahkemelerin görevidir. Yargıçların görevidir.

Yargı kararlarına herkesin saygı göstermesini istiyoruz. Bunu en çok yargıçlar istiyorlar. Bunun için önce mahkemelerin, en yüksek yargı organının kararlarına saygılı olması gerekmez mi?

Mahkemelerin herkesten önce temel haklar ve özgürlüklere saygılı olması gerekmez mi?

